

POSTANOWIENIE

Dnia 27 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie **M. M.**

skazanego z art. 279 § 1 k.k. i in,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 27 czerwca 2024 r.,

z urzędu, kwestii wznowienia postępowania kasacyjnego zakończonego

postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2023 r., sygn. akt I KK 317/22,

o oddaleniu kasacji obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadnej,

p o s t a n a w i a:

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. wznowić postępowanie kasacyjne;

2. uchylić postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2023 r., I KK 317/22 o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego M. M. i kasację tę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu - Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym;

3. obciążyć Skarb Państwa wydatkami postępowania o wznowienie postępowania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2023 r. (sygn. akt I KK 317/22) po rozpoznaniu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego M. M. od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 27 stycznia 2022 r. (sygn. akt VII Ka 1230/21) zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Świebodzinie Zamiejscowego VI Wydziału Karnego w Sulechowie z dnia 21 lutego 2020 r. (sygn. akt VI K 78/15), oddalono ją jako oczywiście bezzasadną.

Obrońca skazanego złożył na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. oraz art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wniosek o wznowienie postępowania zakończonych postanowieniem Sądu Najwyższego, ze względu na wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., związanej z nienależytą obsadą Sądu Najwyższego *„albowiem w składzie orzekającym Sądu Najwyższego w przedmiotowej sprawie zasiadały osoby nieposiadające legitymacji formalnej do orzekania na stanowisku sędziego w Sądzie Najwyższym, tj. Sędzia Adam Roch, Sędzia Paweł Kołodziejski oraz Sędzia Igor Zgoliński, a to z uwagi na nieprawidłowy tryb powołania ww. osób na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, do których to powołań doszło na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 08 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3, dalej także jako: „nowela z dnia 08 grudnia 2017 roku”), gdyż:*

- a. Paweł Kołodziejski został powołany przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w dniu 07 marca 2022 roku (postanowienie nr 1130.26.2022) na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w uchwale KRS z dnia 25 czerwca 2021 roku (nr 786/2021);*
- b. Adam Roch został powołany przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w dniu 19 września 2018 roku (postanowienie nr 1130.47.2018) na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w uchwale KRS z dnia 23 sierpnia 2018 roku (nr 317/2018);*
- c. Igor Zgoliński został powołany przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego w dniu 04 maja 2020 roku (postanowienie nr 1130.12.2020) na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa zawarty w uchwale KRS z dnia 21 listopada 2019 r. (nr 1020/2019), która to okoliczność w świetle jednolitego orzecznictwa Sądu Najwyższego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 06 listopada 2023 r., sygn. akt I KO 56/23 i przywołane tam orzecznictwo, w tym w szczególności postanowienie z dnia 23.08.2023r., sygn. II KO 75/23; zob. również postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26.10.2023r., sygn. II KK 82/23) wiąże się*

z koniecznością wznowienia postępowania kasacyjnego z urzędu ze względu na nienależytą obsadę sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.”

Obrońca wniósł o uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 07 marca 2023 r. (sygn. akt I KK 317/22) oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek okazał się zasadny.

Sąd Najwyższy w pełni podziela pogląd wyrażony w postanowieniach Sądu Najwyższego zapadłych w sprawach pod sygn. akt III KO 43/23, II KO 73/22 i III KO 15/22 oraz zawartą w uzasadnieniu tych postanowień argumentację o dopuszczalności wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego prawomocnie zakończonego w Sądzie Najwyższym postanowieniem o oddaleniu kasacji.

W uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/2020) wskazano wyraźnie, że *„powołanie do Sądu Najwyższego jest zawsze pierwszym powołaniem na urząd w tym Sądzie, wymaga więc spełnienia szczególnych warunków i dochowania procedur, w których rzeczywiście można zweryfikować kompetencje kandydata, także z punktu widzenia jego cech istotnych dla zachowania niezawisłości i bezstronności. Brak takiej weryfikacji i brak transparentności procesu powołania, którą charakteryzowały się przeprowadzone konkursy, tworzą stan niepewności i rodzą podejrzenia o polityczne motywacje decyzji nominacyjnych. Wyklucza to spełnienie obiektywnych warunków postrzegania tak nominowanych osób jako bezstronnych i niezawisłych. Tym bardziej, że chodzi o powołania do sądu ostatek instancji, mającego kompetencję do uchylania prawomocnych orzeczeń sądowych i dokonywania wiążącej wykładni prawa, którego orzeczenia nie podlegają już efektywnej kontroli, pozwalającej na weryfikację, czy spełnione zostały warunki bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego biorą udział osoby powołane na urząd sędziego Sądu Najwyższego w wadliwej procedurze.”* Zatem w stosunku do osób powołanych na stanowiska sędziów Sądu Najwyższego nie ma potrzeby przeprowadzania tzw. testu niezawisłości, o którym mowa w cytowanej wyżej uchwale.

Zgodnie z wyrokiem ETPC z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, udział w procesie powoływania w Polsce sędziów takiego organu, jakim jest Krajowa Rada Sądownictwa, w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. (w efekcie czego organ ten nie jest niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że skład orzekający, w który wchodzi osoba tak

powołana na urząd sędziego, nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie por. postanowienie SN z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21). Oznacza to, że orzeczenie wydane przez skład sądu z udziałem osób powołanych na stanowisko sędziego w procedurze nominacyjnej prowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa w wadliwie ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, będzie obciążone wadą traktowaną przez ETPCz jako naruszenie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, zaś na gruncie prawa polskiego, jako bezwzględna przyczyna odwoławcza w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Należy przy tym podkreślić, że standard prawa do sądu wynikający z art. 45 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 ust. 1 EKPCz ma w pełni zastosowanie do postępowania kasacyjnego, o ile takie postępowanie zostało przewidziane w określonej kategorii spraw (por. postanowienie SN z dnia 16 września 2021 r., sygn. akt I KZ 29/21 i zawarta tam argumentacja oraz M. A. Nowicki, *Wokół Konwencji Europejskiej. Komentarz do Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka*, wyd. 7, s. 502 i cytowane wyroki ETPC, P. Hofmański, A. Wróbel w: L. Garlicki [red.] *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Tom I. Komentarz do artykułów 1-8*, Warszawa 2010, s. 253).

Nie budzi wątpliwości, że wszyscy członkowie składu orzekającego w sprawie I KK 317/22 zostali powołani do pełnienia służby w Sądzie Najwyższym postanowieniami Prezydenta na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa wadliwie ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw Krajową Radą Sądownictwa w wadliwie ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Wskazuje na te konkretne procedury wnioskodawca. Nadto w stosunku do Igora Zgolińskiego oraz Adama Rocha Sąd Najwyższy kilkakrotnie wydawał orzeczenia dotyczące wznowienia rozpoznanych przez nich spraw kasacyjnych oraz wyłączał ich od rozstrzygania spraw przez Sądem Najwyższym, właśnie z uwagi na wskazane wyżej uwarunkowania. Sytuacja sędziego Pawła Kołodziejskiego w tej perspektywie jest identyczna.

Należy nadto wskazać, że sędzia Adam Roch został powołany na stanowisko sędziego w Izbie Dyscyplinarnej, która to Izba, choć była organem powiązanym administracyjnie z Sądem Najwyższym, jednak sama nigdy nie miała statusu sądu w rozumieniu konstytucyjnym (por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/2020 oraz uchwała składu siedmiu sędziów

Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22). Podjęcie przez niego czynności orzeczniczych w Sądzie Najwyższym - Izbie Karnej nastąpiło bez dochowania wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP, a więc bez zachowania procedury przewidzianej dla ubiegania się stanowisko w sądzie przewidzianym w Konstytucji RP. Przejście osób orzekających w Izbie Dyscyplinarnej do Izb Sądu Najwyższego nastąpiło dzięki regulacjom przyjętym przez większość parlamentarną w ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259). Zgodnie z art. 10 tej ustawy, to Pierwszy Prezes SN dokonał przeniesienia osób orzekających dotychczas w Izbie Dyscyplinarnej, za ich zgodą, do jednej z Izb Sądu Najwyższego. Tymczasem Konstytucja RP nie przewiduje możliwości powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, czy też z mocy samej ustawy. Należy podkreślić, że akt nominacji Prezydenta RP na stanowisko sędziego dokonywany jest w ramach określonego konkursu dotyczącego konkretnego rodzaju sądu. Osoba, która ubiegała się o stanowisko sędziego w danym sądzie, nie jest więc uprawniona do orzekania w innym rodzaju sądu. Akty nominacji na stanowiska w Izbie Dyscyplinarnej, choć formalnie wskazywały Sąd Najwyższy, podejmowane były przez Prezydenta RP wyłącznie w ramach konkursu na stanowiska w tej Izbie. Skoro jednak Izba Dyscyplinarna nigdy nie była sądem, nominacje te nie obejmowały możliwości orzekania w Sądzie Najwyższym. Powołanie danej osoby do orzekania w tym Sądzie wymagało więc dochowania procedury określonej w art. 179 Konstytucji RP, w której przewidziane są określone kompetencje Krajowej Rady Sądownictwa oraz Prezydenta RP. Naruszenie tej procedury, również uzasadnia stwierdzenie braku dochowania instytucjonalnych i ustrojowych gwarancji zapewnienia bezstronności i niezawisłości sądu ukonstytuowanego z udziałem takiej osoby, które w ogóle nie jest uprawniona do orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego. Odnosi się to do sędziego Adama Rocha, który właśnie w takim niekonstytucyjnym trybie został przeniesiona do orzekania w Izbie Karnej Sądu Najwyższego.

Oznacza to, że skład orzekający w sprawie I KK 317/22 nie mógł ukonstytuować niezależnego sądu w rozumieniu Konstytucji RP oraz wiążącego prawa międzynarodowego, a ponadto brała w nim udział osoba nieuprawniona do orzekania, czym naruszono gwarancje do rozpoznania sprawy karnej przez niezależny sąd.

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji

[PGW]

[ms]

